

A M HA

H

 A H E HA

„T P A   P”

ONE
ARCHITECTURE
WEEK

Алманах на панелна „Тракия“

Автор	Нина Толева
Гл. редактор	Нина Толева
Редактор	Виктор Новак
Дизайн корица	студио ПУНКТ
Графично оформление	Виктор Новак
Графично оформление карти	Нина Толева
Коректор	София Желева
Преводач	Велин Киров

ONE ARCHITECTURE WEEK 2016

Издателство Жанет 45, Пловдив, 2016

ISBN 978-619-186-266-5

All rights reserved ONE ARCHITECTURE WEEK,

Фестивал на Фондация „ЕДНО за култура и изкуства“

Съдържание

Предговор	6
Проучване	11
Методология	12
Тракия вчера и днес	20
„Тракия“ вчера: изграждането	23
Елементи	34
Апартаментни панелни сгради.	35
Придатъци	39
По балконите ще ги познаете	42
Беседки	47
Предблокови градинки	52
Зелени площи	57
Ранчо в града	62
Детски площадки и игрища	71
Спорт и рекреация.	75
Културна активност	78
Читалища	85
Училища и детски градини	89
Децата в „Тракия“	93
Каузи и граждански инициативи	96
Намеса 1-2-3	100
Взаимодействия между граждани и Община	104
Структура на собствеността	107
Един възможен сценарий за „Тракия“	111
Социални услуги	114
Сигурност	119
Здравеопазване	123

Колко птици видя днес, бързайки за работа?125
Места за срещи.131
Ориентири134
Бизнес и търговия138
Пътна инфраструктура и трафик.155
„Тракия“: пространствен синтаксис161
Паркиране166
Случаят А13.168
Инфраструктурна безопасност.172
Водният цикъл на район „Тракия“ и алтернативи за водна ефективност.176
Енергийна ефективност.182
Срещи с жители на „Тракия“185
Градският жилищен район: обживяване на пространството на ЖК „Тракия“191
Послеслов194
Приложения: цветни карти, схеми и снимки.199

Предговор

арх. Нина Толева, автор и координатор проучване

Свикнали сме да възприемаме архитектурата като процес на изграждане на градската среда. Като задоволяване на първичната нужда от подслон и вторичните ѝ обслужващи функции със средствата на строителното майсторство и изобретателност. Като пресечница на ефимерността на изящните изкуства и ригидността на материалното, на утилитарното.

Архитектурата обаче е много повече. Тя е процес на съзидание, обживяване и оптимизация, който събдва скрити надежди и смели мечти. Архитектурата не просто осигурява и адаптира пространствата, отговарящи на различни нужди, но и докосва всяка една сфера на живота – сгради и общество, работа и отдих, бит и дух. Едновременно рестриктивна и освобождаваща, тя има силата да създава не само материална среда, но и общност. Подчинявайки съзнателно и несъзнателно собствените си възприятия, преценки и действия на обкръжаващата ни среда, всички ние ставаме съучастници в нейното изграждане и еволюция и се опитваме да разгърнем собствения си потенциал. Архитектурата е конструктивна магия, която неусетно ни увелича и прави ежедневието ни по-цветно, животът ни по-красив, мечтите ни по-смели и вярата в собствените ни сили по-крепка.

През февруари 2016 година, като част от подготовката на ONE ARCHITECTURE WEEK 2016, започнахме проучването на район „Тракия“ в Пловдив в търсене на доказателства за ролята на гражданското участие в промяната на градската среда. Като типичен представител на панелните квартали, „Тракия“ бе прекрасен пример за сблъсък на два основни организационни подхода – на наложения от генералните планове порядък и на самопородения, вследствие на обживяването на средата, ред. В последвалите месеци на изследване кварталът започна да разкрива своите тайни и особеностите на характера си, увеличайки все повече хора, които на драго сърце се впуснаха в общото ни приключение. Пътят, който извървахме, се оказа територия, която обходихме заедно (в пряк и преносен смисъл). Превърна се в пътешествие във времето и пространството.

Книгата „Алманах на панелна „Тракия“ е резултат от месеци работа по обхождане, издирване, систематизиране, класифициране и филтриране на всяко късче информация, което намерихме. Представените тук текстове не показват цялата събрана информация, а акцентират върху най-важните и релевантни теми. С оглед на огромния обхват, комплексността на задачата, ограниченото време за проучване и времевата близост до обекта на изследването обаче не бихме могли да претендираме за пълнота и изчерпателност. Настоящият труд задава общ подход и методология на проучване и анализ на градската среда, чрез които се разкриват спецификите на изследваните територии. Той е инструмент, показващ, че проектирането на градска среда може да се случва по смислен и информиран начин единствено на базата на подобен интердисциплинарен анализ

Алманахът е плод на съвместните ни усилия да разширим хоризонта на възприетията си и да погледнем „Тракия“ с нови очи. Да представим, освен сурова информация и суха статистика, реалното богатство на района, а именно силата на неговите жители, с която са успели да превърнат „Тракия“ от квартал-спалня в активна и дори самодостатъчна градска среда. Алманахът, като сборник статии, е насочен не само към професионалната публика от специалисти в сферите на архитектура, градоустройство, социология, етнология, инженерни специалности, екология, ландшафтна архитектура и др. Той е и за тези любопитни и търсещи хора, които се интересуват от средата, която обитават.

За тези, които искат да погледнат от по-високо, за да видят по-далече...

Foreword

Nina Toleva, M.Arch, Research Coordinator

We are used to perceiving architecture as the process of constructing our urban fabric. As an answer to our primary need for shelter realized through craftsmanship and ingenuity. As an amalgamation of the ephemeral Arts and the rigid Materiality and Utility.

Architecture however, is so much more than that. It does not merely provide the spaces we live in; it also has a strong link to every aspect of life – the built environment and society, work and recreation, tradition and innovation. Both restrictive and liberating, it wields power over shaping the material environment and can facilitate the birth of a community of people. Through our conscious and subconscious response to it, we all become participants in its evolution. Architecture is the magic of creation that entices us and renders our everyday lives more colourful, emboldens our dreams and strengthens the belief in our own powers.

We kickstarted our research of the Trakiya neighbourhood in February 2016, as part of the preparation work for the ONE ARCHITECTURE WEEK 2016 festival with the explicit intent of finding evidence for the role of civic society in the process of urban regeneration. As a typical example of a Plattenbau neighbourhood, Trakiya provides us with a wonderful case study into the clash of two main organizing principles – the order imposed by the initial masterplan and the subsequent chaotic evolution brought about by its inhabitants. In the months of exploration, the complex revealed a lot of its secrets and characteristic peculiarities, drawing an increasing number of people willing to join our common adventure. The road we all traveled together took on new dimensions as a journey through space and time.

The Almanac of Pre-fab Trakiya is the result of months of fieldwork, research and the subsequent systematization, classification and screening of every piece of information we gathered. The texts in the book cannot show the gathered information in its fulness, yet they focus on the most important topics.

Considering the vast scope, the complexity of the task, the limited time for research and the temporal proximity to the object of study, we are not able to pretend full comprehensiveness and completeness. The current book aims at outlining a common Nina Toleva, M.Arch. Book author and Research 8 approach and methodology of the study that reveals the specifics of the studied territory, shows the potential for systematization of detailed and highly specialized information and complement the history of the life in the neighborhood. It is the product of our desire to broaden our perspective on Trakiya and represent it in a different light. We aimed to include alongside raw facts and dull statistics, evidence of the real grandeur of the human spirit that lead the inhabitants to turn their home from a dormitory suburban complex into a lively and in many ways self-sufficient part of the urban whole.

The Almanac is a collection of articles and essays targeted at the professionally engaged public in the fields of architecture, urban planning, sociology, ethnology, engineering, ecology and landscape architecture among others. However, it should provide an interesting read for those curious people seeking to better comprehend the environment we live in.

For those who want to look from above to see further...

Любо Георгиев, директор ONE ARCHITECTURE WEEK

ONE ARCHITECTURE WEEK е сред най-значимите събития за съвременна архитектура и градска среда в България и балканския регион. От създаването си през 2008 година, под името Sofia Architecture Week, фестивалът не спира да се развива и постоянно да поставя все по-смели амбиции пред себе си. Започвайки като събитие, ориентирано основно към инвеститори и архитекти, с времето то бива трансформирано в обучително и се насочва по-скоро към различни видове професионалисти-проектанти: архитекти, урбанисти, ландшафтни архитекти и интериорни дизайнери.

От няколко години ONE ARCHITECTURE WEEK отново пренасочва своите усилия и цели да се превърне във формат, интересен най-вече на не-професионалистите. Днес основните цели на ONE ARCHITECTURE WEEK са да повиши нивото на осъзнаване на градската среда от страна на обществото, да стимулира активно и отговорно отношение към света около нас, както и да инициира действия за видима и положителна промяна на качеството на архитектурата и градското планиране в България.

Всяка година ONE ARCHITECTURE WEEK избира нов кураторски екип с помощта на който изследва нова тема, важна както за местния, така и за международния контекст. През 2016-а това е темата за „гражданското участие в създаването на средата“, а място на провеждане на фестивала е пловдивският панелен квартал „Тракия“. Провеждайки проучването на „Тракия“ и впоследствие издавайки книгата „Алманах на панелна „Тракия“, ONE ARCHITECTURE WEEK цели да покаже огромния капацитет за създаване, промяна и поддръжка на градската среда, който носи със себе си участието на гражданите.

ONE ARCHITECTURE WEEK is amongst the most significant events in the field of contemporary architecture and the urban environment in Bulgaria and the Balkans. From its beginning in 2008, under the name Sofia Architecture Week, the festival has not ceased to evolve and to set increasingly daring ambitions on its path. Starting as a B2B event, it was later transformed into an educational one, targeting various professionals: architects, urbanists, landscape architects and interior designers. Over the past few years ONE ARCHITECTURE WEEK has been shifting towards a new target group, that of citizens. Its aim is to become a format, which is interesting also for non-professionals. Nowadays, the main goals of ONE ARCHITECTURE WEEK are to raise the level of awareness about urbanity, to stimulate an active and responsible behaviour towards the city, as well as to initiate actions for a positive and visible improvement of the quality of architecture and urban planning of Bulgarian cities. Each year ONE ARCHITECTURE WEEK selects a new team of curators, with whose help engages into a new topic, which is important both locally and internationally. In 2016 this is the topic of “citizen participation” and the main location and testing ground of the festival is the Plovdiv panelki suburb of Trakiya. By carrying out a multidisciplinary research on Trakiya and subsequently publishing the book “Almanac of prefab Trakiya”, ONE ARCHITECTURE WEEK aims at illustrating the considerable capacity for creation, change and sustainability of the urban environment, which citizen participation carries.

Алекс Аксинте, Кристи Боркан (studioBASAR)

Мнозинството от пловдивското население обитава панелни комплекси. Построени по време на социалистическия режим, те са неизменна част от пейзажа на града. Типичен представител на тези квартали е ЖК „Тракия“, която ще бъде домакин и тема на ONE ARCHITECTURE WEEK 2016 г.

Фестивалът ще се фокусира върху механизмите за гражданско участие в промяната на градската среда и ще изучава опита на хората от съвместното им съжителство в „Тракия“ през последните 50 години. За да насърчим добрите практики в квартала, ще разгърнем широка дейност на мястото преди, по време и след края на фестивала.

Без конкретни стъпки към организиране, без успешни опити и грешки, без поука от чужди примери, участието на жителите в градското развитие няма да надскочи малкия мащаб на единичните намеси, плод на добри намерения. За промяна в процеса на градско планиране се изискват много повече усилия.

Това изследване е най-доброто пособие, което фестивалът успя да сътвори. Посредством събирането на данни от място, картографирането на информацията и разговорите с обитателите на „Тракия“, Алманахът избягва клишетата, представящи подобни места в носталгичната светлина на едно отминало, идеализирано време или като сиви и бездушни квартали-спални.

Алманахът е първият труд, който разглежда „Тракия“, като продукт на множество индивидуални действия, породени от силната жизненост на хората тук. Впрягането на тази жизненост в конструктивни съвместни начинания с архитекти, урбанисти и администрация ще допринесе за благоприятното развитие на общността и ще послужи за пример на други места, където обитателите се сблъскват с подобни предизвикателства.

Alex Axinte, Cristi Borcan (studioBASAR)

The majority of Plovdiv's population lives in panelki neighborhoods. Planned and built in the socialist period, these places are common in the region. A typical panelki dormitory-neighborhood is *Trakiya*, the location and the subject of the 2016 edition of One Architecture Week - "ACTION! Towards a neighborhood practice".

The festival will focus on the mechanisms of citizen participation and will explore and learn from the everyday experiences of living together accumulated by *Trakiya* and its inhabitants over the last 50 years, trying to discover its particularities. For this, it will act on the ground, developing tools before, during and after the festival, in an attempt to start a practice of the neighborhood.

Because, without concrete steps, success stories, tests and models adapted to the local conditions, the participation of the inhabitants to the development of their city will not go beyond the good intentions of small actions, remaining in an avant-garde field of active citizenship and professional activism, without impact upon the urban planning as usual.

This study is the best example of the tools that the festival produced. By mapping and collecting data from the ground, meeting people, engaging with the real place and producing knowledge, the "Almanac" avoids multiplying one of the many images associated with these neighborhoods, like the nostalgic vision over an ideal time, or the picture of grey dormitory-neighborhoods built for stacking people.

The "Almanac" looks for the very first time at *Trakiya* as a habitat that developed a strong living culture, where the accumulation of individual actions transformed the neighborhood. This force can be a starting point for architects, planners, administration and citizens that can actively engage this process, developing together formats based on trust that will fuel participation as a tool for urban planning and local governance.

Съдържание на Приложения:

Фиг. I „Тракия“: изграждането (Меган Луенбърг)

Фиг. II Хронологично развитие на „Тракия“ (Галина Балеждрова-Кръстева)

Фиг. III Типология на панелни сгради (Галина Балеждрова-Кръстева)

Фиг. IV Предблокови градинки

Фиг. V Зелени системи

Фиг. VI Птиците в район „Тракия“

Фиг. VII Структура на собствеността (Гергана Ганчовска)

Фиг. VIII Бизнес 1 (Симеон Малинов, Гергана Ганчовска)

Фиг. IX Бизнес 2 (Симеон Малинов, Гергана Ганчовска)

Фиг. X Места за срещи (Александра Шопова и Жанет Димитрова, Марина Желева)

Фиг. XI Пътна инфраструктура

Фиг. XII Инфраструктурна обезпеченост

Фиг. XIII Аксиални карти на Пловдив: сравнителен анализ (Гергана Маркс)

Фиг. XIV Аксиални карти на Пловдив: сравнителен анализ (Гергана Маркс)

Фиг. XV: Аксиална карта на кв. „Тракия“, вкл. Центъра, кв. „Кючук Париж“ и кв. „Столипиново“, показваща йерархия на свързаността на уличната мрежа, радиус на интеграция НН7 (Гергана Маркс)

Фиг. XVI Аксиална карта на кв. Тракия, показваща йерархия на свързаността на уличната мрежа, радиус на интеграция НН5 (Гергана Маркс)